

Sayma

CSC-2259 Ayrık Yapılar

Temel sayım ilkeleri

Çarpım kuralı:

Prosedürün iki görevden oluştuğunu varsayalım

n_1 1. görev gerçekleştirilmenin yolları

n_2 2. görev gerçekleştirilmenin yolları

$n_1 \cdot n_2$ Prosedürü gerçekleştirilmenin yolları

Örnek: 2 çalışan 10 büro

Çalışanları ofislere atamak için kaç yol vardır?

1'inci çalışan 10 büro seçebilir

2'nci çalışan 9 büro seçebilir

Toplam büro seçme yolları : $10 \times 9 = 90$

Örnek: 2 sembol ile kaç farklı değişken ismi yazılabilir?

XY (A1, A2, AA gibi)

1'inci sembol harf
26 seçim

2'inci sembol harf ve rakam
 $26 + 10 = 36$ seçim

Toplam değişken ismi seçimi: $26 \times 36 = 936$

Genelleştirilmiş Çarpım Kuralı:

k görevden oluşan bir prosedür varsayalım

n_1 1. Görevi gerçekleştirme yolları

n_2 2. Görevi gerçekleştirme yolları

⋮

n_k k . Görevi gerçekleştirme yolları

$n_1 n_2 \cdots n_k$ Prosedürü gerçekleştirmenin yolları

Konstantin Busch - LSU

5

Örnek: $k \geq 1$ sembollü kaç farklı değişken adı verilebilir?

$XY_1 \cdots Y_{k-1}$ (D1B...6 gibi)

1'nci sembol harker
26 seçim

Kalan semboller harf ve rakamlar
Her biri için 36 seçim

Toplam seçim: $26 \cdot \underbrace{36 \cdots 36}_{k-1} = 26 \cdot (36)^{k-1}$

Konstantin Busch - LSU

6

Toplam Kuralı:

Bir işlemin iki farklı yöntemden biri ile gerçekleştirilebildiğini varsayalım

n_1 1. yöntem gerçekleştirilmenin yolları

n_2 2. yöntem gerçekleştirilmenin yolları

$n_1 + n_2$ İşlemi gerçekleştirilmenin yolları

Örnek: 1 veya 2 iki semboller ile isimlendirilen değişkenlerin sayısı

1 sembollü değişkenler: 26

2 sembollü değişkenler: 936

Değişkenlerin toplam sayısı: $26+936=962$

Toplama-Çıkarma Prensipleri (Kombinatorik)

Bir işlemin iki farklı yöntemden herhangi biriyle gerçekleştirilebildiğini varsayalım.

n_1 1. yöntem gerçekleştirilmenin yolları

n_2 2. yöntem gerçekleştirilmenin yolları

c Her iki yöntemdeki ortak yollar

$n_1 + n_2 - c$ İşlemi gerçekleştirilmenin yolları

Örnek:

Ya 1 ile başlayan yada 0 ile biten 8 bit uzunluklu ikili katarın sayısı

1 ile başlayan katar: $1x_1x_2 \cdots x_7$ 128 seçim

0 ile biten katar: $y_1y_2 \cdots y_70$ 128 seçim

Ortak katar: $1z_2 \cdots z_70$ 64 seçim

Toplam katar: $128+128-64=192$

Güvercin Yuvası Prensibi

3 güvercin

güvercin yuvası

Konstantin Busch - LSU

11

Bir güvercin yuvasında 2 güvercin bulundurur.

3 güvercin

2 güvercin yuvası

Konstantin Busch - LSU

12

 .....

 $k+1$ güvercin

 .....

 k güvercin yuvası

Konstantin Busch - LSU 13

En az bir güvercin yuvasında iki güvercin vardır

$k+1$ güvercin

 .....

 k güvercin yuvası

Konstantin Busch - LSU 14

Güvercin yuvası prensibi:

Eğer $k+1$ nesne k kutuya yerleştirilirse,
En az bir kutu 2 nesne içerir.

Örnek:

- 367 kişi arasında en az 2 doğum günü var (366 farklı doğum günleri).
- 27 İngilizce kelime arasında en az 2 aynı harfle başlayın (26 farklı harf).

Genelleştirilmiş Güvercin Yuvası Prensibi:

Eğer N tane nesne k kutusu içine yerleştirilirse
En az bir kutu $\left\lceil \frac{N}{k} \right\rceil$ nesne içerir.

İspat:

Eğer her kutu $\left\lceil \frac{N}{k} \right\rceil$ den az nesne içerirse;

$$\# \text{ nesnelere} \leq k \left(\left\lceil \frac{N}{k} \right\rceil - 1 \right) < k \left(\left(\frac{N}{k} + 1 \right) - 1 \right) = N$$

çelişki

İspat sonu

Örnek:

100 kişi arasında en az $\left\lceil \frac{100}{12} \right\rceil = 9$ aynı ay da doğuma sahip olan kişiler

$N = 100$ kişi (nesneler)

$k = 12$ aylar (kutular)

Örnek:

En az altı öğrencinin aynı nota sahip olması için kaç öğrenciye ihtiyacımız var?
(A,B,C,D,F)

$N = ?$ öğrenciler (nesneler)

$k = 5$ derece (kutular)

$\left\lceil \frac{N}{k} \right\rceil \geq 6$ En az 6 öğrenci aynı nota sahip olmalı

$$\left\lceil \frac{N}{k} \right\rceil \geq r \text{ ile en küçük } N \text{ tam sayısı}$$

$$\frac{N}{k} > r-1 \text{ ile en küçük tam sayı}$$

$$\frac{N}{k} > r-1 \implies N > k(r-1) \implies N = k(r-1) + 1$$

$$\left\lceil \frac{N}{k} \right\rceil \geq r \implies N = k(r-1) + 1$$

Örneğimiz için:

$$\begin{array}{l} k = 5 \\ r = 6 \end{array} \implies N = 5(6-1) + 1 = 26 \text{ öğrenciler}$$

En az 26 öğrenciye ihtiyacımız vardır.

Zarif bir örnek:

$n^2 + 1$ rakamlarının her hangi bir dizisinde,
 $n + 1$ uzunluğunda sıralanmış bir alt dizin
vardır.

(artan veya azalan)

$$n = 3$$

$$n + 1 = 4$$

$$n^2 + 1 = 10 \text{ sayılar}$$

Artan dizi

8, 11, 9, 1, 4, 6, 12, 10, 5, 7

Azalan dizi

8, 11, 9, 1, 4, 6, 12, 10, 5, 7

Teorem:

$n^2 + 1$ rakamlarının her hangi bir dizisinde,
 $n + 1$ uzunluğunda sıralanmış bir alt dizin
vardır. (artan veya azalan)

İspat: Dizi

$$a_1, a_2, a_3, \dots, a_{n^2+1}$$

$$(x_i, y_i)$$

a_i dan başlayan en uzun
artan dizinin uzunluğu

a_i dan başlayan en uzun
azalan dizinin
uzunluğu

Örnek olarak: $(x_1, y_1) = (3,3)$

$a_1 = 8$ den başlayan en uzun artan dizi

8, 11, 9, 1, 4, 6, 12, 10, 5, 7

$$x_1 = 3$$

$a_1 = 8$ den başlayan en uzun azalan dizi

8, 11, 9, 1, 4, 6, 12, 10, 5, 7

$$y_1 = 3$$

Örnek olarak: $(x_2, y_2) = (2,4)$

$a_2 = 11$ den başlayan en uzun artan dizi

8, 11, 9, 1, 4, 6, 12, 10, 5, 7

$$x_2 = 2$$

$a_2 = 11$ den başlayan en uzun azalan dizi

8, 11, 9, 1, 4, 6, 12, 10, 5, 7

$$y_2 = 4$$

$$x_i \geq n+1 \text{ veya } y_i \geq n+1$$

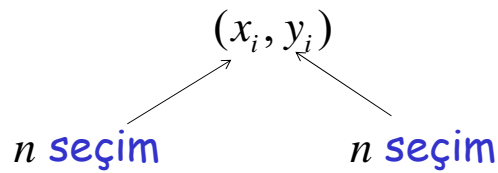
ile (x_i, y_i) olduğunu kanıtlamak istiyoruz:

$$(x_i, y_i)$$

N'in her durumu için varsayınız (çelişki için):

$$1 \leq x_i \leq n \text{ ve } 1 \leq y_i \leq n$$

$1 \leq x_i \leq n$ ve $1 \leq y_i \leq n$ ile tek form (x_i, y_i)
sayı çiftlerinin sayısı:

$$n \cdot n = n^2 \text{ Sayı çiftleri}$$

Bziizm örnek için;:

$$(1,1), (1,2), (2,1), (1,3), (3,1), \dots, (n,n)$$

$n \cdot n = n^2$ unique pairs of form (x_i, y_i)

Since $a_1, a_2, a_3, \dots, a_{n^2+1}$ has $n^2 + 1$ elements
there are exactly $n^2 + 1$ pairs of form (x_i, y_i)

From **pigeonhole principle**, there are two
equal pairs $(x_j, y_j) = (x_k, y_k)$, $j < k$

$$x_j = x_k \text{ and } y_j = y_k$$

$a_j \leq a_k$ durumu için:

$$(x_j, y_j) = (x_k, y_k), \quad j < k \quad \Longrightarrow \quad x_j = x_k$$

x_k Elemanlarıyla artan dizi

$$a_1, a_2, a_3, \dots, \underbrace{a_j, \dots, a_k, \dots, a_{k_2}, \dots, a_{k_{x_k}}}_{x_k \text{ Elemanlarıyla artan dizi}}, \dots, a_{n^2+1}$$

$x_k + 1 = x_j + 1 > x_j$ Elemanlarıyla artan dizi

Çelişki: a_j, x_j uzunluğundan en uzun artan dizi
olduğu için

Durum $a_j > a_k$:

$$(x_j, y_j) = (x_k, y_k), \quad j < k \quad \Longrightarrow \quad y_j = y_k$$

y_k Elemanlarıyla azalan dizi

$$a_1, a_2, a_3, \dots, a_j, \dots, a_k, \dots, a_{k_2}, \dots, a_{k_{y_k}}, \dots, a_{n^2+1}$$

$y_k + 1 = y_j + 1 > y_j$ Elemanlarıyla azalan dizi

Çelişki: a_j , y_j uzunluğundan en uzun azalan dizi için

Bu nedenle, her $(x_i, y_i) : 1 \leq x_i \leq n$ ve $1 \leq y_i \leq n$ için varsayımlar doğru değildir.

Bu nedenle, $x_i \geq n+1$ veya $y_i \geq n+1$ ile (x_i, y_i) dir.

İspat sonu

Permütasyonlar

Permütasyon: Nesnelerin sıralı düzenlenmesi

Örnek: Nesneler: a,b,c

Permütasyonlar: a,b,c a,c,b
b,a,c b,c,a
c,a,b c,b,a

r-permütasyon: r nesnenin sıralı düzenlenmesi

Örnek: Nesneler: a,b,c,d

2-permütasyonlar: a,b a,c a,d
b,a b,c b,d
c,a c,b c,d
d,a d,b d,c

5 öğrenciyi sıraya koymak için kaç yol var?

Sıradaki 1^{inci} yer: 5 öğrenci seçer

Sıradaki 2^{inci} yer: 4 öğrenci seçer

Sıradaki 3^{inci} yer: 3 öğrenci seçer

Sıradaki 4^{inci} yer: 2 öğrenci seçer

Sıradaki 5^{inci} yer: 1 öğrenci seçer

Toplam permütasyon: $5 \times 4 \times 3 \times 2 \times 1 = 120$

5 öğrenciden oluşan grupta, 3 öğrenciyi sıralamanın kaç yolu vardır?

Sıradaki 1^{inci} yer: 5 öğrenci seçimi

Sıradaki 2^{inci} yer : 4 öğrenci seçimi

Sıradaki 3^{üncü} yer : 3 öğrenci seçimi

Toplam 3-permütasyon: $5 \times 4 \times 3 = 60$

n nesne göz önüne alındığında,
 r permütasyon sayısı gösterilir.

$$P(n, r)$$

Örnekler:

$$P(5,5) = 120$$
$$P(5,3) = 60$$
$$P(4,2) = 12$$
$$P(3,3) = 6$$

Teorem: $P(n, r) = \frac{n!}{(n-r)!}$ $0 \leq r \leq n$

İspat:

$$P(n, r) = n \cdot (n-1) \cdot (n-2) \cdots (n-(r-1))$$

1st position
object
choices

2nd position
object
choices

3rd position
object
choices

r^{th} position
object
choices

$$P(n, r) = n \cdot (n-1) \cdot (n-2) \cdots (n-(r-1))$$

$$= \frac{n \cdot (n-1) \cdot (n-2) \cdots (n-(r-1)) \cdot (n-r) \cdot (n-(r+1)) \cdots 2 \cdot 1}{(n-r) \cdot (n-(r+1)) \cdots 2 \cdot 1}$$

$$= \frac{n!}{(n-r)!}$$

Aynı çarpanla çarp ve böl

İspatın sonu

Örnek: 8 sporcudan altın, gümüş ve bronz madalya kazananlara kaç farklı yol var?

$$P(8,3) = \frac{8!}{(8-3)!} = \frac{8!}{5!} = 8 \cdot 7 \cdot 6 = 336$$

Kombinasyonlar

r-kombinasyonlar:

r nesnelerinin sırasız düzenlenmesi

Örnekler: Nesneler: a,b,c,d

2-kombinasyonlar: a,b a,c a,d b,c b,d c,d

3-kombinasyonlar: a,b,c a,b,d a,c,d b,c,d

n nesneler göz önüne alındığında,
 r kombinasyonlarının sayısı
gösterilir.

$$C(n, r) \text{ veya } \binom{n}{r}$$

Binom katsayısı olarak da bilinir.

Örnekler: $C(4,2) = 6$

$$C(4,3) = 4$$

Kombinasyonlar, permütasyon bulmak için kullanılabilir

3-kombinasyonlar $C(4,3)$

a,b,c	a,b,d	a,c,d	b,c,d
-------	-------	-------	-------

Nesneler: a,b,c,d

Kombinasyonlar, permütasyon bulmak için kullanılabilir.

3-kombinasyonlar $C(4,3)$

3-permutasyonlar
 $P(3,3)$

a,b,c	a,b,d	a,c,d	b,c,d
a,c,b	a,d,b	a,d,c	b,d,c
b,a,c	b,a,d	c,a,d	c,b,d
b,c,a	b,d,a	c,d,a	c,d,b
c,a,b	d,a,b	d,a,c	d,b,c
c,b,a	d,b,a	d,c,a	d,c,b

Nesneler: a,b,c,d

Kombinasyonlar, permutasyon bulmak için kullanılabilir.

Toplam permutasyonlar: $P(4,3) = C(4,3) \cdot P(3,3)$

3-kombinasyonlar $C(4,3)$

3-permutasyonlar
 $P(3,3)$

a,b,c	a,b,d	a,c,d	b,c,d
a,c,b	a,d,b	a,d,c	b,d,c
b,a,c	b,a,d	c,a,d	c,b,d
b,c,a	b,d,a	c,d,a	c,d,b
c,a,b	d,a,b	d,a,c	d,b,c
c,b,a	d,b,a	d,c,a	d,c,b

Nesneler: a,b,c,d

Teorem: $C(n, r) = \frac{n!}{r!(n-r)!} \quad 0 \leq r \leq n$

İspat: $P(n, r) = C(n, r) \cdot P(r, r)$

$$C(n, r) = \frac{P(n, r)}{P(r, r)} = \frac{\frac{n!}{(n-r)!}}{\frac{r!}{(r-r)!}} = \frac{n!}{r!(n-r)!}$$

İspat sonu

Örnek:

52 karttan 5 kart seçmenin farklı yolları

$$C(52,5) = \frac{52!}{5!(47)!} = \frac{52 \cdot 51 \cdot 50 \cdot 49 \cdot 48}{5 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1} = 26 \cdot 17 \cdot 10 \cdot 49 \cdot 12 = 2,598,960$$

Gözlem: $C(n, r) = C(n, n - r)$

$$C(n, r) = \frac{n!}{r!(n-r)!} = \frac{n!}{(n-(n-r))!(n-r)!} = C(n, n-r)$$

Örnek: $C(52,5) = C(52,47)$

Binomial Katsayılar

$$C(n, r) = \binom{n}{r}$$

$$(x + y)^n = \binom{n}{0}x^n + \binom{n}{1}x^{n-1}y^1 + \binom{n}{2}x^{n-2}y^2 + \cdots + \binom{n}{n-1}xy^{n-1} + \binom{n}{n}y^n$$

$$(x + y)^n = \sum_{j=0}^n \binom{n}{j} x^{n-j} y^j$$

Konstantin Busch - LSU

47

$$\begin{aligned} (x + y)^3 &= (x + y)(x + y)(x + y) \\ &= xxx + xxy + xyx + xyy + yxx + yxy + yyx + yyy \\ &= x^3 + 3x^2y + 3xy^2 + y^3 \end{aligned}$$

$$(x + y)^3 = \binom{3}{0}x^3 + \binom{3}{1}x^2y + \binom{3}{2}xy^2 + \binom{3}{3}y^3$$

Possible ways to obtain product of 3 terms of x and 0 terms of y

Possible ways to obtain product of 2 terms of x and 1 terms of y

Possible ways to obtain product of 0 terms of x and 3 terms of y

Konstantin Busch - LSU

48

n times

$$(x + y)^n = \overbrace{(x + y)(x + y)(x + y) \cdots (x + y)}^{n \text{ times}}$$

$$(x + y)^n = \binom{n}{0}x^n + \binom{n}{1}x^{n-1}y^1 + \binom{n}{2}x^{n-2}y^2 + \cdots + \binom{n}{n-1}xy^{n-1} + \binom{n}{n}y^n$$

Possible ways to
obtain product
of n terms of x
and 0 terms of y

Possible ways to
obtain product
of $n-1$ terms of x
and 1 terms of y

Possible ways to
obtain product
of 0 terms of x
and n terms of y

Konstantin Busch - LSU 49

Gözlem: $2^n = \sum_{j=0}^n \binom{n}{j}$

$$2^n = (1+1)^n = \sum_{j=0}^n \binom{n}{j} 1^{n-j} 1^j = \sum_{j=0}^n \binom{n}{j}$$

Konstantin Busch - LSU 50

Gözülem: $3^n = \sum_{j=0}^n 2^j \binom{n}{j}$

$$3^n = (1+2)^n = \sum_{j=0}^n \binom{n}{j} 1^{n-j} 2^j = \sum_{j=0}^n \binom{n}{j} 2^j$$

Gözülem: $0 = \sum_{j=0}^n (-1)^j \binom{n}{j}$

$$0 = 0^n = (1+(-1))^n = \sum_{j=0}^n \binom{n}{j} 1^{n-j} (-1)^j = \sum_{j=0}^n \binom{n}{j} (-1)^j$$

k büyüklüğündeki T 'nin alt kümelerinin sayıları

$$\binom{n+1}{k} = |X| + |Y|$$

a 'yı içeren alt kümeler

a 'yı içermeyen alt kümeler

Konstantin Busch - LSU

55

X : a içeren k büyüklükteki T 'nin alt kümeleri

Her bir $s \in X$ formundadır:

$$s = \{a, \underbrace{t_1, \dots, t_{k-1}}\}$$

$T - \{a\}$ den $k - 1$ eleman

$s \in X$ oluşturmak için toplam yol:

$$|X| = \binom{|T - \{a\}|}{k-1} = \binom{n}{k-1}$$

Konstantin Busch - LSU

56

Y : a içermeyen k büyüklükteki
 T 'nin alt kümeleri

Her bir $s \in Y$ formundadır:

$$s = \underbrace{\{t_1, \dots, t_k\}}$$

$T - \{a\}$ den $k - 1$ eleman

$s \in Y$ oluşturmak için toplam yol:

$$|Y| = \binom{|T - \{a\}|}{k} = \binom{n}{k}$$

Konstantin Busch - LSU

57

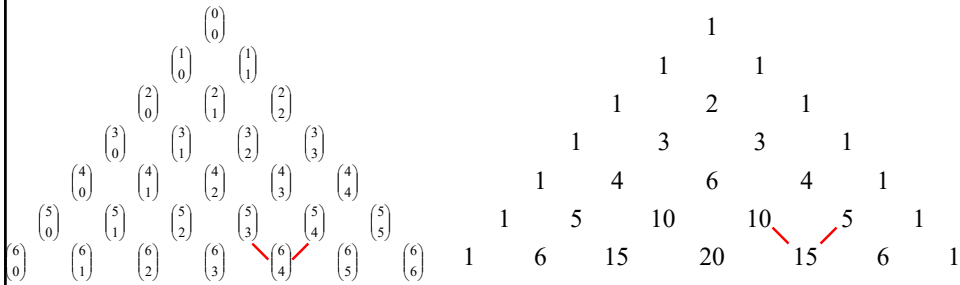
$$\binom{n+1}{k} = |X| + |Y| = \binom{n}{k-1} + \binom{n}{k}$$

İspat sonu

Konstantin Busch - LSU

58

Pascal Üçgeni

$$\binom{6}{4} = \binom{5}{3} + \binom{5}{4}$$

$$15 = 10 + 5$$

Konstantin Busch - LSU

59

Genelleştirilmiş Permütasyonlar ve Kombinasyonlar

Tekrarlayan Permütasyonlar: a, b, c

aaa aab aba abb aac aca acc abc acb
bbb bba bab baa bbc bcb bcc bac bca
ccc cca cac caa ccb cbc cbb cab cba

Her bir sembol seçmek için 3 farklı yol vardır

Tekrarlamalı toplam permütasyonlar: $3 \times 3 \times 3 = 27$

Konstantin Busch - LSU

60

Tekrarlı Permütasyonlar:

n nesne topluluğundan seçilen satırdaki
 r nesnelere düzenleme yolları:

$$n^r$$

Example: Karakter katar uzunluğu $r = 5$
İngiliz alfabe harf sayısı: $n^r = 26^5$

aaaaa, aaaab, aaaba, aaabb, aabab, ...

Tekrarlı kombinasyonlar: a,b,c

aaa aab ~~aba~~ abb aac ~~aca~~ acc abc ~~acb~~
bbb ~~bba~~ ~~bab~~ ~~bba~~ bbc ~~bcb~~ bcc ~~bac~~ ~~bca~~
ccc ~~cca~~ ~~cac~~ ~~caa~~ ~~ccb~~ ~~cbc~~ ~~cbb~~ ~~cab~~ ~~cba~~

Gereksiz permütasyonları kaldırdıktan sonra

aaa aab abb aac acc abc
bbb bbc bcc
ccc

Tekrarlamalı toplam kombinasyonlar: 10

Tekrarlamalı kombinasyonlar için kodlama:

abc = a|b|c = *|*|*

acc = a||cc = *||**

aab = aa|b| = **|*|

bcc = |b|cc = |*|**

Konstantin Busch - LSU

63

a, b, c nesneleri için tekrarlı tüm olası kombinasyonlar:

aaa: ***||
aab: **|*|
aac: **||*
abb: *|**|
abc: *|*|*
acc: *||**
bbb: |***|
bbc: |**|*
bcc: |*|**
ccc: ||***

*** ve || düzenlemesinin
olası tüm yollarını bulmaya
eşdeğerdir.

Konstantin Busch - LSU

64

*** ve || düzenlemesinin olası tüm yolları:

5 taneden 3 nesneyi seçmek için mümkün olan tüm yolları denklesek:

5 total positions in a string
3 positions are dedicated for *

$$\binom{5}{3} = \frac{5!}{3!(5-3)!} = \frac{5!}{3! \cdot 2!} = \frac{4 \cdot 5}{2} = 10$$

2-Tekrarla yapılan kombinasyonlar: a, b, c

aa ab ac bb bc cc   Toplam = 6

Her bir kombinasyon ** ve || ile kodlanabilir:

$$ab = a|b| = *|*|$$

$$ac = a||c = *||*$$

a, b, c nesneleri için tekrarlı tüm olası 2 kombinasyonlar:

aa: **||
ab: *|*|
ac: *||*
bb: ||**|
bc: ||*|*
cc: ||**

*** ve || düzenlemesinin olası tüm yollarını bulmaya eşdeğerdir.

*** ve || düzenlemesinin olası tüm yolları:

4 taneden 2 nesneyi seçmek için mümkün olan tüm yolları denklesek:

4 total positions in a string
2 positions are dedicated for *

$$\binom{4}{2} = \frac{4!}{2!(4-2)!} = \frac{4!}{2! \cdot 2!} = \frac{4 \cdot 3}{2} = 6$$

4-Tekrarla yapılan kombinasyonlar: a, b, c

aaaa aaab aaac
aabb aabc aacc
abbb abbc abcc accc
bbbb bbbc bbcc bccc cccc

Toplam = 15

Each combination can be encoded
with **** and || :

$$aabb = aa|bb| = **|**|$$

$$abcc = a|b|cc = *|*|**$$

Konstantin Busch - LSU

69

All possible ways to arrange **** and || :

equivalent to all possible ways to select
4 objects out of 6:

6 total positions in a string

4 positions are dedicated for *

$$\binom{6}{4} = \frac{6!}{4!(6-4)!} = \frac{6!}{3! \cdot 2!} = \frac{6 \cdot 5}{2} = 15$$

Konstantin Busch - LSU

70

r-combinations with repetition:

Number of ways to select r objects out of n :

$$\binom{n+r-1}{r}$$

Proof:

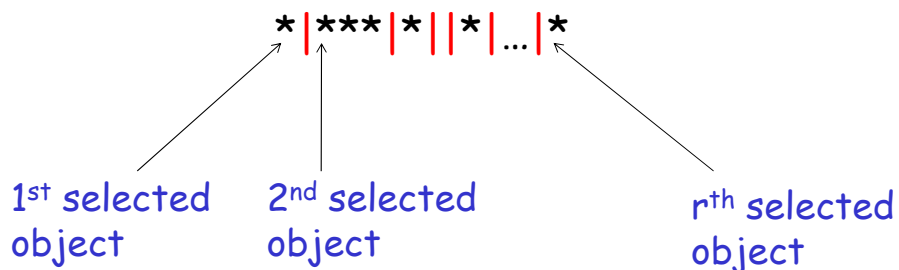
Each of the r objects corresponds to a *

The original n objects create $n-1$ of |

The | separate the n original objects

obj 1|obj 2|obj 3|...|obj(n-1)|obj n
n-1

The * represent the r selected objects

Each r -combination can be encoded with a unique string formed with $\underbrace{** \dots *}_r$ and $\underbrace{|| \dots |}_{n-1}$:

$$\underbrace{* | *** | * | | * | \dots | *}_{r + (n-1)}$$

String length: $r + (n - 1)$

Example 3-combinations of 5 objects a,b,c,d,e:

$$abc = a|b|c|| = *|*|*||$$

$$cde = ||c|d|e = ||*|*|*$$

All possible strings made of $\underbrace{** \dots *}_r$ and $\underbrace{|| \dots |}_{n-1}$:

Equivalent to all possible ways to select r objects out of $r + (n - 1)$:

$r + (n - 1)$ total positions in a string
 r positions are dedicated for $*$

$$\binom{r + (n - 1)}{r} = \binom{n + r - 1}{r}$$

End of Proof

Örnek:

How many ways to select $r=6$ cookies from a collection of $n=4$ different kinds of cookies?

Equivalent to combinations with repetition:

$$\binom{n+r-1}{r} = \binom{6+4-1}{6} = \binom{9}{6} = \frac{9!}{6!(9-6)!} = \frac{9 \cdot 8 \cdot 7}{1 \cdot 2 \cdot 3} = 84$$

Örnek:

Eşitliğin kaç tane tamsayı çözümü var?

$$x_1 + x_2 + x_3 = 11 \quad x_1, x_2, x_3 \geq 0$$

$$6 + 1 + 4 = 11 \quad x_1 = 6, x_2 = 1, x_3 = 4$$

$$0 + 3 + 8 = 11 \quad x_1 = 0, x_2 = 3, x_3 = 8$$

$$4 + 2 + 5 = 11$$

$$\underbrace{1_{x_1} + 1_{x_1} + 1_{x_1} + 1_{x_1}}_{x_1 = 4} + \underbrace{1_{x_2} + 1_{x_2}}_{x_2 = 2} + \underbrace{1_{x_3} + 1_{x_3} + 1_{x_3} + 1_{x_3} + 1_{x_3}}_{x_3 = 5} = 11$$

Equivalent to selecting $r=11$ items (ones)
from $n=3$ kinds (variables)

$$\binom{n+r-1}{r} = \binom{3+11-1}{11} = \binom{13}{11} = \frac{13 \cdot 12}{1 \cdot 2} = 78$$

Konstantin Busch - LSU

77

Ayırılmayan nesnelerin permütasyonları

SUCCESS

Katardaki harfleri yeniden sıralayarak kaç farklı katar yapılabilir?

SUSCCES, USCSECS, CESUSSC,...

Konstantin Busch - LSU

78

SUCCESS   SUCCESS   SUCCESS   SUCCESS

$\binom{7}{3}$ $\binom{4}{2}$ $\binom{2}{1}$ $\binom{1}{1}$

available positions for 3 S   available positions for 2 C   available positions for 1 U   available positions for 1 E

Total possible strings:

$$\binom{7}{3}\binom{4}{2}\binom{2}{1}\binom{1}{1} = \frac{7!}{3! \cdot 4!} \cdot \frac{4!}{2! \cdot 2!} \cdot \frac{2!}{1! \cdot 1!} \cdot \frac{1!}{1! \cdot 0!} = \frac{7!}{3! \cdot 2! \cdot 1! \cdot 1!} = 420$$

Konstantin Busch - LSU 79

Ayrılmayan nesnelere permütasyonları:

n_1 indistinguishable objects of type 1
 n_2 indistinguishable objects of type 2
 $\vdots$
 n_k indistinguishable objects of type k

$$n = n_1 + n_2 + \dots + n_k$$

Total permutations for the n objects:

$$\frac{n!}{n_1! n_2! \dots n_k!}$$

Konstantin Busch - LSU 80

İspat:

$X_1 X_2 \cdots X_n$

$$\binom{n}{n_1}$$

Available positions for n_1 objects of type 1

$X_1 X_2 \cdots X_n$

$$\binom{n-n_1}{n_2}$$

Available positions for n_2 objects of type 2

...

$X_1 X_2 \cdots X_n$

$$\binom{n-n_1-\cdots-n_{k-1}}{n_k}$$

Available positions for n_k objects of type k

Total possible permutations:

$$\binom{n}{n_1} \binom{n-n_1}{n_2} \cdots \binom{n-n_1-\cdots-n_{k-1}}{n_k}$$

$$= \frac{n!}{n_1! \cancel{(n-n_1)!}} \cdot \frac{\cancel{(n-n_1)!}}{n_2! \cancel{(n-n_1-n_2)!}} \cdots \frac{\cancel{(n-n_1-\cdots-n_{k-1})!}}{n_k! \cancel{(n-n_1-\cdots-n_k)!}}$$

$(n-n_1-n_2-\cdots-n_k = 0)$

$$= \frac{n!}{n_1!} \cdot \frac{1}{n_2!} \cdots \frac{1}{n_k!}$$

End of Proof

Kutulara nesnelerin dağıtımı

5 nesnenin dağıtımı: a, b, c, d, e

3 kutuya dağıtım:

Kutu1: 2 nesne var

Kutu2: 1 nesne var

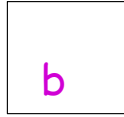
Kutu3: 2 nesne var

Kaç farklı yolla nesnelere kutulara dağıtılır?

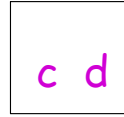
(Kutunun içindeki yer önemi yok)

Kutu 1

Kutu 2

Kutu 3

Konstantin Busch - LSU

83

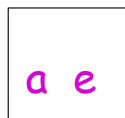
Problem, tüm permütasyonları ayırt edilemez nesnelere bulmaya eşdeğerdir.

$n = 5$ sıralamalı pozisyonlar: $a b c d e$

a b c d e

$$n_1 = 2$$

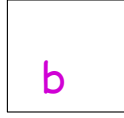
Kutu 1 için pozisyonlar

a b c d e

$$n_2 = 1$$

Kutu 2 için pozisyonlar

a b c d e

$$n_3 = 2$$

Kutu 3 için pozisyonlar

Konstantin Busch - LSU

84

Kutu içindeki nesnelerin toplam düzenlenmesi:

$$\frac{n!}{n_1!n_2!n_3!} = \frac{5!}{2!1!2!} = \frac{3 \cdot 4 \cdot 5}{2} = 30$$

Ayırılmayan nesnelerin permütasyonları ile aynı

Genel olarak:

n Ayırt edilebilen nesneler

k Ayırt edilebilen kutular:

Box1: holds n_1 objects

Box2: holds n_2 objects

...

Box k : holds n_k objects

$$n = n_1 + n_2 + \dots + n_k$$

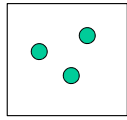
Toplam düzenleme:
$$\frac{n!}{n_1!n_2!\dots n_k!}$$

Ayrılmayan nesneleri ayırt edilebilen kutulara dağıtma

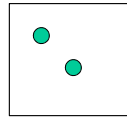
r Ayırt edilemeyen nesnelər

n Ayırt edilen kutular:

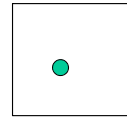

Kutu 1

Kutu 2

.....

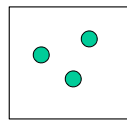
Kutu n

Konstantin Busch - LSU

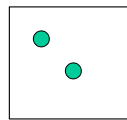
87

Problem, denklemin çözüm sayısını bulmakla benzer:

$$x_1 + x_2 + \dots + x_n = r$$

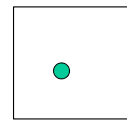

Kutu 1

Kutu 2

.....

Kutu n

$x_i \geq 0$: i kutudaki nesnelerin sayısı

Konstantin Busch - LSU

88

$$x_1 + x_2 + \cdots + x_n = r \quad x_i \geq 0$$

Çözümlerin toplam sayısı:

$$\binom{n+r-1}{r}$$

Ayırılmayan nesnelere kutulara dağıtmanın yollarının sayısına eşitmidir?